

FEDERALE OVERHEIDSDIENST WERKGELEGENHEID, ARBEID EN
SOCIAAL OVERLEG

Hoge Raad voor Preventie en Bescherming op het werk.

Advies nr. 118 van 13 maart 2007 over het ontwerp van koninklijk besluit tot vaststelling van bijzondere maatregelen voor het welzijn van de huisarbeiders bij de uitvoering van hun werk

I. VOORSTEL EN MOTIVERING

Bij brief van 16 januari 2007, gericht aan de voorzitter van de Hoge Raad, heeft Minister van Werk, het advies van de Hoge Raad gevraagd, binnen de twee maanden¹ vanaf het aanhangig maken, over een ontwerp van koninklijk besluit tot vaststelling van bijzondere maatregelen voor het welzijn van de huisarbeiders bij de uitvoering van hun werk.

De Minister deelt ook mee dat hij het ontwerp van besluit waarover hij advies van de Hoge Raad gevraagd had in een brief van 28 november 2005 intrekt ten gevolge van het advies nr. 99 van de Hoge Raad van 24 februari 2006.

Het Uitvoerend Bureau van de Hoge Raad besliste op 19 januari 2007 om een commissie ad hoc te belasten met het onderzoek van de aanvraag en de voorbereiding van het advies.

De commissie ad hoc vergaderde op 26 februari 2007.

Dit ontwerp van koninklijk besluit heeft tot doel uitvoering te geven aan artikel 4 §1, 3de lid van de Wet Welzijn Werknemers.

*De Koning kan bijzondere maatregelen vaststellen om rekening te houden met de specifieke toestand van inzonderheid **de thuiswerkers**, de kleine en middelgrote ondernemingen, de krijgsmacht, de politiediensten en de diensten voor burgerbescherming, met het oog op het bereiken van een gelijkwaardig beschermingsniveau.*

II. ADVIES UITGEBRACHT DOOR DE HOGE RAAD PBW TIJDENS DE VERGADERING VAN 13 MAART 2007

A. Unaniem advies

1. Betreffende het ontwerp op zich:

De Hoge Raad brengt een ongunstig advies uit betreffende het ontwerp van koninklijk besluit met volgende bedenkingen:

De sociale partners vinden het een goede zaak om te zorgen voor het welzijn van de thuisarbeider bij het uitvoeren van zijn werk.

¹ De Minister bepaalde de termijn van twee maand overeenkomstig de Wet Welzijn Werknemers, artikel 95, 2de lid

Met het huidige ontwerp van besluit wordt de werkgever evenwel in een toestand van rechtsonzekerheid geplaatst.

En wel hierom:

- De Wet Welzijn Werknemers geeft een zeer brede definitie van arbeidsplaats en dit heeft voor gevolg dat voor alles dat onder die definitie valt het geheel van de welzijnsregelgeving van toepassing is tenzij anders is bepaald.
- Het ontwerp laat toe af te wijken van alle bepalingen van het Algemeen Reglement voor de arbeidsbescherming en citeert hierbij de sanitaire installaties als voorbeeld.

*Art 9.- De werkgever mag afwijken van de bepalingen van het Algemeen Reglement voor de arbeidsbescherming, **inzonderheid** op de bepalingen van Titel II, Hoofdstuk II, afdeling II - sanitaire voorzieningen-, op basis van de in artikel 4 van dit besluit bedoelde risicoanalyse.*

- Dit betekent dat de rest van de welzijnsregelgeving van toepassing is op het lokaal of de lokalen waarin thuisarbeid verricht wordt.
- Een werkgever kan, als hij dat moet, maatregelen nemen betreffende de arbeidsplaatsen in de onderneming en elders, maar beschikt niet over de mogelijkheid om dit te doen in private lokalen wanneer de toestand in deze lokalen van aard kan zijn om het welzijn in het werklokaal te bedreigen (elektrische installaties, brandbeveiliging en dergelijke).
- In het ontwerp is niet bepaald dat de werkgever dient in te staan voor de kosten verbonden aan het geschikt maken van een arbeidsplaats aan de welzijnsregelgeving, maar die kosten zouden kunnen voortvloeien uit een eventueel geschikt maken van het werklokaal en het aanpassen van toestanden die het welzijn in het werklokaal beïnvloeden.

Het is daarom wellicht nodig om in de Wet Welzijn Werknemers twee definities te hanteren voor arbeidsplaats:

- De huidige definitie voor de arbeidsplaatsen waarvoor de werkgever moet en kan instaan;
- Een specifieke definitie voor de arbeidsplaatsen waar thuisarbeid verricht wordt.

Uitgaande van de definitie van een arbeidsplaats waar thuisarbeid verricht wordt, kan dan aangepaste regelgeving opgesteld worden.

De Hoge Raad PBW stelt vast dat het ontwerp van besluit geen omzetting is van de Europese richtlijn *arbeidsplaatsen* waarin overigens aangegeven wordt dat er andere arbeidsplaatsen zijn dan diegenen die het toepassingsgebied van de richtlijn arbeidsplaatsen betreffen.

Richtlijn 89/654/EEG van de Raad van 30 november 1989 betreffende minimumvoorschriften inzake veiligheid en gezondheid voor arbeidsplaatsen (eerste bijzondere Richtlijn in de zin van artikel 16, lid 1, van Richtlijn 89/391/EEG)

ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 1

Doel

1. In deze richtlijn, die de eerste bijzondere richtlijn is in de zin van artikel 16, lid 1, van Richtlijn 89/391/EEG, worden minimumvoorschriften vastgesteld inzake veiligheid en gezondheid voor arbeidsplaatsen als gedefinieerd in artikel 2.
2. Deze richtlijn is niet van toepassing op:
 - a) buiten de onderneming en/of de inrichting gebruikte transportmiddelen, noch op arbeidsplaatsen binnen de transportmiddelen;
 - b) tijdelijke of mobiele werkplaatsen;
 - c) winningsindustrieën;
 - d) vissersvaartuigen;
 - e) velden, bossen en andere terreinen die deel uitmaken van een landbouwbedrijf of bosbouwbedrijf doch buiten het bebouwde gebied van dat bedrijf gelegen zijn.

Artikel 2: definitie

In de zin van deze richtlijn wordt verstaan onder arbeidsplaats, elke plaats die bestemd is als locatie voor werkplekken in gebouwen van de onderneming en/of inrichting, met inbegrip van elke andere plaats op het terrein van de onderneming en/of inrichting waartoe de werknemer in het kader van zijn werk toegang heeft.

De Hoge Raad stelt vast de arbeidsplaatsen voor thuisarbeid noch onder de definitie van artikel 2 vallen noch genoemd worden bij de uitzonderingen.

Daaruit blijkt dat het perfect mogelijk, zelfs noodzakelijk, is om de arbeidsplaats voor thuisarbeid te definiëren en daarvoor andere beschikkingen te maken dan diegenen die gelden voor de arbeidsplaatsen die wel onder het toepassingsgebied vallen van de richtlijn arbeidsplaatsen.

Die beschikkingen moeten voor de werkgever en de preventiestructuren realiseerbaar zijn en er dienen een reeks verbodsbepalingen aan toegevoegd worden voor bepaalde soorten werkzaamheden die hoe dan ook van de thuisarbeid uitgesloten moeten worden (gevaarlijk of ongezond werk).

De sociale partners stellen ook vast dat dit probleem niet alleen te maken heeft met de kaderrichtlijn en met de richtlijn arbeidsplaatsen, maar ook met het Algemeen Reglement voor de arbeidsbescherming en met de Wet Welzijn Werknemers die met dit onderscheid niet op dezelfde wijze als in de Europese richtlijn rekening houden zodat de toepassing van de algemene regelgeving op arbeidsplaatsen voor thuisarbeid niet mogelijk is.

B. Uiteenlopende standpunten van de sociale partners

Standpunten van de werkgeversafgevaardigden

Net als in het ontwerp waarvoor de Hoge Raad PBW het *Advies nr. 99 van 24 februari 2006 over het ontwerp van koninklijk besluit tot vaststelling van bijzondere maatregelen voor het welzijn van de huisarbeiders bij de uitvoering van hun werk* gegeven heeft, worden ook in dit ontwerp telewerk en huisarbeid samen behandeld.

Zoals een deskundige dit stelt is dit een zelfde situatie als toen vorig jaar het ontwerp van besluit *huisarbeid* besproken werd in de commissie ad hoc D103.

Daarover werd in advies 99 gesteld:

De Hoge Raad vindt het opportuun om een wettelijke regeling uit te werken zowel voor huisarbeid als voor telewerk.

De problematiek is maatschappelijk echter te belangrijk om overhaast te werk te gaan. Het ontwerp van koninklijk besluit is in zijn huidige vorm niet aangepast aan het geheel van huisarbeid en telewerk, mede omdat nog geen gevolg werd gegeven aan het advies van de Nationale Arbeidsraad tot aanpassing van de wet op de arbeidsovereenkomsten. Daardoor regelt het voorliggend koninklijk besluit slechts een deel van het telewerk en het geheel van huisarbeid.

Dit zou moeten gebeuren in ofwel afzonderlijke besluiten dan wel dienen in één besluit de twee benaderingen, resp. voor telewerk en voor huisarbeid aanwezig te zijn.

Dit ontwerp van besluit is de omzetting in de regelgeving van de principes van de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 85 van 9 november 2005 van de Nationale Arbeidsraad en zou dus eigenlijk enkel over telewerk kunnen handelen.

Zo is het dan mogelijk om de risicoanalyse te beperken tot telewerk, beeldschermwerk dus, het is nodig de problematiek daartoe te beperken.

Want een risicoanalyse die verdergaat dringt binnen in de privé-sfeer en dat is niet mogelijk en dit was overigens niet de bedoeling van de CAO 85.

Een voorbeeld verduidelijkt tot welk verregaande gevolgen zulke risicoanalyse zou kunnen leiden:

Gaat de werkgever van een huisarbeider, die in een woning woont van vóór 1981 en waar tijdens het bezoek aan het werklokaal vastgesteld wordt dat de elektrische installatie nauwelijks aan het oude Algemeen Reglement voor de arbeidsbescherming voldoet, instaan voor de aanpassing van de elektrische installatie tot een niveau dat op basis van de risicoanalyse het Algemeen Reglement op de elektrische installaties nog overstijgt?

Standpunten van de werknemersafgevaardigden

Het is niet duidelijk of het mogelijk zal zijn om de risicoanalyse waarvan sprake ook te laten uitvoeren.

Aan de haalbaarheid van deze verplichtingen kan men twijfelen als men weet dat reeds 20.000 medewerkers van de het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap tele-thuiswerk doen.

Er wordt immers wel gesteld dat de verplichting inzake sanitair weggefallen is voor thuiswerk maar dat dit niet geldt voor vele andere bepalingen, inzake onder meer verlichting, ventilatie en nooduitgangen.

Uit informatie van deskundigen blijkt dat, indien dit ontwerp onverkort moet toegepast worden, de omstandigheden van veel thuiswerk als onaanvaardbaar zullen verklaard worden omdat weinig huizen aan de voorschriften van Algemeen Reglement voor de arbeidsbescherming en Codex voldoen.

De onverkorte toepassing van het ontwerp zou ook veel kosten genereren door de bezoeken van preventieadviseurs aan alle werkplaatsen waar thuisarbeid verricht wordt omdat het aantal telewerkers hoog is en steeds meer toeneemt.

Er mag geen gevaarlijk werk als thuisarbeid uitgevoerd worden.

Wenst men de toepassing van dit besluit te beperken tot het toepassingsgebied van de CAO 85, dan is de benaming van het ontwerp van besluit niet begrijpelijk.

Mogelijk is een aanvullende CAO nodig voor de rest van het thuiswerk (tele-thuiswerk niet inbegrepen).

Dit ontwerp van besluit is evenwel niet zomaar te verwerpen hoewel het problemen stelt.

Speciaal is wel dat de Beleidscel hier een oefening doet om de principes van de CAO 85 over telewerk om te zetten in welzijnsregelgeving en meteen het globaal probleem van de thuisarbeid aan te pakken terwijl het evengoed mogelijk is om op basis van dit ontwerp te stellen dat de CAO 85 moet aangepast worden.

Het is nodig dat een checklist ontworpen wordt op basis waarvan een summier bezoek van de werkplek van de thuisarbeider kan voorbereid worden; met in het achterhoofd dat de thuiswerker wellicht thuis in comfortabeler omstandigheden werkt dan dit in vele ondernemingen het geval is.

In het genoemde advies 99 wordt gesteld dat thuisarbeid geen gevaarlijk werk mag betreffen, maar indien er een risicoanalyse dient te gebeuren dan is het in bepaalde gevallen mogelijk zonder reglementaire bepalingen houdend verbod van gevaarlijk werk vast te stellen dat gevaarlijk werk onmogelijk is.

Er is een koninklijk besluit dat het telewerk regelt voor de federale administraties (koninklijk besluit van 22 november 2006 betreffende het telewerk in het federaal administratief openbaar ambt – Belgisch Staatsblad van 1 december 2006).

Dit koninklijk besluit betreft echter enkel de federale administratie en niet het telewerk voor gemeenten, provincies, gemeenschappen en gewesten.

Bovendien is dit een koninklijk besluit dat enkel de arbeidsvoorwaarden regelt voor het telewerk in het federaal openbaar ambt en niet een koninklijk besluit dat de arbeidsomstandigheden regelt met uitzondering van artikel 7 dat verwijst naar bepaalde elementen van de welzijnsregelgeving.

Art. 7. De werkgever informeert de telewerker omtrent de beschermings- en preventie maatregelen die van kracht zijn in de instelling inzake veiligheid en gezondheid op de werkplek, in het bijzonder de eisen inzake beeldschermapparatuur.

De telewerker past die maatregelen toe.

De bevoegde interne preventiediensten hebben toegang tot de werkplek van de telewerker om te kunnen controleren of de geldende regelingen inzake veiligheid en gezondheid op correcte wijze worden toegepast.

Indien het telewerk wordt verricht in een bewoond lokaal, moet dit bezoek op voorhand worden aangekondigd en moet de telewerker ermee hebben ingestemd.

De telewerker kan een inspectiebezoek van diezelfde diensten aanvragen.

Een werknemersorganisatie twijfelt er aan of het wel aangewezen of mogelijk is om in de Wet Welzijn Werknemers twee verschillende definities van arbeidsplaats op te nemen.

Zij meent dat het wellicht beter is dat de Koning volgens de mogelijkheid die artikel 4 van de Wet Welzijn Werknemers hem geeft, bijzondere maatregelen neemt die rekening houden met de specifieke toestand van thuiswerkers.

III. BESLISSING

Het advies aan de heer Minister van Werk bezorgen.